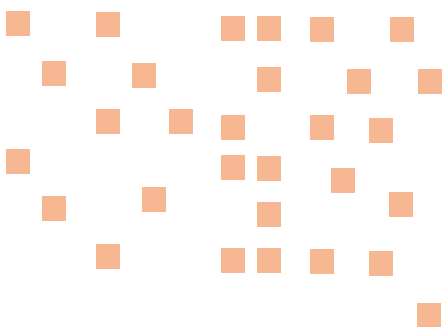

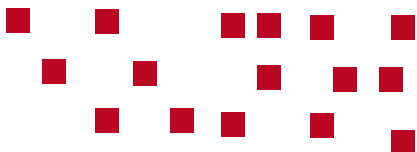
MJANMA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/474/2024
13.09.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Mjanmie.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 57,5 mln (dane z 2024).^[1]

Skład etniczny: Birmańczycy 68%, Szanowie 9%, Karenowie 7%, Arakańczycy 4%, Chińczycy 3%, Hindusi 2%, Monowie 2%, inni 5%.^[2] Mjanmę zamieszkuje ponad sto grup etnicznych.^[3]

Skład religijny: buddyści 87,9%, chrześcijanie 6,2%, muzułmanie 4,3%, animiści 0,8%, hinduiści 0,5%, inni 0,2%, bezwyznaniowcy 0,1% (dane z 2014).^[4]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Mjanma została skolonizowana przez Wielką Brytanię w XIX wieku, a niepodległość uzyskała po II wojnie światowej w 1947 roku. Od 1962 do 2010 roku w kraju rządziła junta wojskowa. W 1990 r. junta zezwoliła na demokratyczne wybory, ale odrzuciła ich wyniki, gdy wygrała opozycyjna **Narodowa Liga na rzecz Demokracji (National League for Democracy, NLD)** i jej przywódczyni **Aung San Suu Kyi**, którą wojsko w konsekwencji umieściło w areszcie domowym na 20 lat (z krótkimi przerwami), aż do listopada 2010 roku. Po krótkim okresie liberalizacji i reform politycznych, w lutym 2021 roku generał **Min Aung Hlaing** przeprowadził kolejny, wojskowy zamach stanu. Obecnie kraj jest w stanie wojny domowej, a na jego terenie działa kilka niezależnych ośrodków władzy.^[5]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Mjanma dzieli się na 7 regionów (*taing*): Irawadi (Ayeyarwady), Bago, Magway (Magwe), Mandalaj, Sagaing, Tanintharyi, Yangon oraz 7 stanów (*pyi ne*): Chin, Kachin, Kayin (Karen), Kayah (Karenni), Mon, Arakan (Rakhine/Rakhaing), Shan, a także jedno terytorium związkowe: Nay Pyi Taw (Naypyidaw).^[6] Nay Pyi Taw pełni również obecnie rolę stolicy administracyjnej kraju.^[7]

---

¹ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

² USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

³ Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, [url](#)

⁴ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

⁵ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

⁶ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

⁷ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

Mapa. Podział administracyjny Mjanmy.^[8]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Na czele państwa stoi od 01.08.2021 r. gen. senior Min Aung Hlaing, który objął władzę w państwie na skutek wojskowego zamachu stanu.^[9]

Rząd i premier. Gen. senior Min Aung Hlaing pełni oficjalnie funkcję premiera - przewodniczącego Państwowej Rady Administracyjnej (State Administration Council, SAC), będącej odpowiednikiem wojskowego rządu.^[10]

Ponadto opozycja odsunięta przez wojsko od władzy stworzyła odrębny Rząd Jedności Narodowej (National Unity Government, NUG), kontrolujący niektóre regiony kraju.^[11]

Parlament i wybory parlamentarne. Ostatnie wybory do parlamentu (Zgromadzenia Unii) odbyły się 08.11.2020 r. Niedługo później, 01.02.2021 r., wojsko przejęło władzę,

⁸ Wikimedia, File:Myanmar, administrative divisions - de - colored.svg, [url](#)

⁹ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

¹⁰ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

¹¹ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

ogłosiło stan wyjątkowy i unieważniło wyniki wyborów.^[12] Wojsko rozwiązało Zgromadzenie Unii i zamiast niego powołało **Państwową Radę Administracyjną (State Administration Council, SAC)**.^[13] Kolejne wybory planowano na sierpień 2023 r., jednak ze względu na trwający konflikt zostały one odłożone do czasu przywrócenia w kraju bezpieczeństwa.^[14]

SYSTEM PRAWNY

W Mjanmie stosowany jest mieszany system prawny angielskiego prawa precedensowego (ang. common law), wprowadzonego w kodyfikacjach zaprojektowanych dla Indii kolonialnych, i lokalnego prawa zwyczajowego.^[15]

KARA ŚMIERCI

Kara śmierci w Mjanmie jest częścią porządku prawnego i jest wykonywana.

Karę śmierci przewiduje birmański kodeks karny za umyślne popełnienie morderstwa (art. 302).^[16]

Ponadto w dniu 15.03.2021 r. wojsko wydało zarządzenie 3/2021 o stanie wojennym, na podstawie którego uprawnienia do sądenia cywilów zostały przekazane specjalnie powstałym lub istniejącym już trybunałom wojskowym. Sądy te nadzorują szeroki zakres przestępstw, w tym tych zagrożonych karą śmierci. Wśród nich wymienia się przestępstwa od „rozpowszechniania fałszywych wiadomości” po zdradę stanu. Prawo obowiązuje w gminach, w których ogłoszono stan wojenny.^{[17][18]}

Według obserwatorów ONZ, zarządzenie to przewiduje stosowanie kary śmierci za 23 niejasne i szeroko zakreślone przestępstwa. W szczególności kara śmierci może być stosowana w związku z przepisami dotyczącymi zdrady stanu, co w praktyce oznacza wszelką krytykę wojska.^[19]

Zarządzenie o stanie wojennym obowiązuje w 61 z 330 gmin Mjanmy, w tym w największych miastach: Yangonie oraz Mandalaj.^[20] Zgodnie z zarządzeniem, istnieje możliwość apelacji w przypadku kary śmierci. Jeśli wyrok kary śmierci został wydany przez Trybunał Wojskowy, można złożyć wniosek do Przewodniczącego Rady Administracji Państwowej o uchylenie wyroku w terminie 15 dni od dnia skazania. Przewodniczący Rady Administracji Państwowej może uchylić wyrok, złagodzić karę, zamienić karę na mniejszą lub zatwierdzić wyrok skazujący.^{[21][22]}

---

¹² USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

¹³ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

¹⁴ Al Jazeera, Myanmar military Extends Emergency, Postpones Elections, 01.08.2023, [url](#)

¹⁵ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

¹⁶ University of Minnesota – Human Rights Library, Myanmar. The Penal Code, [url](#)

¹⁷ Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, [url](#)

¹⁸ The Global New Light of Myanmar, Martial Order 3/2021, 16.03.2021, [url](#)

¹⁹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, [url](#)

²⁰ VOA, East Asia, Rights Groups Warn of More Torture, Executions i Myanmar as Martial Law Spreads, 10.02.2023, [url](#)

²¹ The Global New Light of Myanmar, Martial Order 3/2021, 16.03.2021, [url](#)

²² Irrawaddy.com, Number of Townships Placed Under Martial Law, 5.03.2024, [url](#)

Na przykład, w ciągu pierwszego roku od momentu wojskowego zamachu stanu w lutym 2021 r. co najmniej 114 osób zostało skazanych na karę śmierci, w tym 41 zaocznie.^[23]

W dniu 25.07.2022 r. junta wojskowa Mjanmy ogłosiła, że dokonała egzekucji czterech więźniów politycznych, w tym aktywisty **Pokolenia 88 (Generation 88** – organizacja skupiająca osoby, które uczestniczyły w powstaniu przeciwko juncie wojskowej w 1988 r.), Kyaw Min Yu, znanego również jako Ko Jimmy, oraz byłego członka parlamentu z ramienia **Narodowej Ligi na rzecz Demokracji (NLD)**, Phyo Zeya Thaw.^[24]

W 2023 r. w Mjanmie skazano na karę śmierci 19 osób.^[25] W maju 2023 r. junta złagodziła wyrok kary śmierci orzeczony wobec 38 osób, zamieniając go na wyrok dożywotniego pozbawienia wolności. Według Al Jazeera, w maju 2023 r. w Mjanmie było jeszcze ok. 100 więźniów politycznych z wyrokiem kary śmierci.^{[26][27]}

Według Amnesty International, w Mjanmie w 2022 r. wykonano w sumie 4 egzekucje, natomiast w 2023 r. nie odbyła się żadna egzekucja.^[28]

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Według danych ACLED, w 2022 roku doszło do 15 536 różnego typu zdarzeń związanych z naruszeniem bezpieczeństwa, w których śmierć poniosło 19 460 osób (zarówno żołnierzy armii rządowej, bojowników, jak i cywilów). W 2023 r. w 12 776 zdarzeniach zginęło 15 821 osób, a w pierwszym półroczu 2024 r. miało miejsce 6 086 zdarzeń, w których śmierć poniosło 7 937 osób.^[29]

Armia birmańska (**Tatmadaw**) liczy od 150 do 400 tys. personelu, a w jej skład wchodzi: piechota, marynarka, lotnictwo oraz milicja obywatelska.^[30]

Tatmadaw od początku powstania kraju jest silnie zaangażowana w politykę wewnętrzną i gospodarkę narodową, kiedy rządziła krajem przez pięć dekad po wojskowym zamachu stanu w 1962 roku. Po 2010 r., kiedy opozycja została dopuszczona do wspólnych rządów wraz z wojskiem, nastąpił okres liberalizacji. Wojsko nadal kontrolowało jednak kluczowe ministerstwa związane z bezpieczeństwem, a także stworzyło fasadową partię polityczną, **Partię Solidarności i Rozwoju Unii (USDP)**. Pozostało także właścicielem i zarządcą dwóch konglomeratów biznesowych, które posiadały ponad 100 spółek zależnych, a ich działalność

---

²³ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, [url](#)

²⁴ UN General Assembly, Situation on Human Rights in Myanmar, 3.10.2023, [url](#)

²⁵ Amnesty International, Death Sentences and Executions in 2023, 29.05.2024, [url](#)

²⁶ Al Jazeera, Myanmar military commutes 38 death sentences as part of amnesty, 05.05.2023, [url](#)

²⁷ Amnesty International, Myanmar 2023, [url](#)

²⁸ Amnesty International, Death Sentences and Executions in 2023, 29.05.2024, [url](#)

²⁹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), skala działań, 1.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

³⁰ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

obejmowała praktycznie wszystkie sektory gospodarki, takie jak bankowość, przemysł, budownictwo, przemysł wydobywczy, media i inne.^[31]

W lutym 2021 roku wojsko znowu przejęło bezpośrednią władzę w kraju, a w rezultacie przewrotu wojskowego Generał **Min Aung Hlaing** stojący na czele junty, nakazał zatrzymanie Aung San Suu Kyi i tysiacy prodemokratycznych działaczy. Wznowiono brutalne represje wobec protestujących. Powszechny sprzeciw wobec zamachu stanu rozpoczął serię spontanicznych działań pozostałych grup obywateli Mjanmy. Początkowo powstał **Ruch Nieposłuszeństwa Obywatelskiego (Civil Disobedience Movement, CDM)** oraz Komitety Strajku Generalnego, składające się z ludzi ze wszystkich środowisk etnicznych w miastach i wsiach. Po próbach krwawego stłumienia pokojowych protestów przez wojsko, zmieniły się one w opór zbrojny. Wielu uczestników tych wydarzeń, w tym polityków, uciekło na obszary zajmowane przez uzbrojone partyzantki grup etnicznych, aby tam szukać ochrony i walczyć zbrojnie z wojskiem.^[32] Opozycja usunięta przez wojsko stworzyła **Rząd Jedności Narodowej (National Unity Government, NUG)**, który zaczął organizować **Ludowe Siły Obrony (People's Defence Force, PDF)** składające się z setek lokalnych, uzbrojonych grup, w celu walki z birmańską armią.^{[33][34]}

Ponadto na terenie Birmy są obecne także niezależne bojówki etniczne, niektóre dysponujące znaczną siłą militarną, niektóre z nich poparły opozycję i Rząd Jedności Narodowej, a inne wojskową juntę. Rząd Jedności Narodowej (NUG) stara się działać jako organ reprezentujący zarówno Birmańczyków, jak i mniejszości narodowe, jednak nie wszystkie grupy etniczne zgadzają się na jego reprezentację. Stosunek różnorodnych etnicznych organizacji zbrojnych do NUG, jak i do samego konfliktu jest zróżnicowany. Ogólnie wyróżnia się wśród nich cztery strategie:

- całkowita współpraca i wsparcie dla NUG oraz ruchu oporu (np. etniczne organizacje: **KIO – Kachin Independence Organization, KNU – Karen National Union**);
- pomoc taktyczna dla ruchu oporu przy jednoczesnej konsolidacji własnych terytoriów (np. bojówki etniczne: **AA – Arakan Army, TNLA – Ta'lang National Liberation Army**);
- negocjacje z wojskiem birmańskim (niektóre z etnicznych grup, które podpisały porozumienie o zawieszeniu broni w 2015 r., np. **SSA – Shan State Army South**);
- strategia nieangażowania i oczekiwanie na sposobność, by zdobyć własną autonomię (**UWS - United Wa State Party, SSPP - Shan State Progressive Party**).^[35]

Niektóre **prorządowe milicje** są zintegrowane w strukturze dowodzenia wojska jako **Siły Straży Granicznej**, które są zorganizowane w bataliony wspólnie z żołnierzami rządowymi. Prorządowe milicje są uzbrojone, zaopatrywane i opłacane przez Tatmadaw. Inne prorządowe milicje nie są zintegrowane ze strukturą dowodzenia Tatmadaw, ale otrzymują wskazówki i pewne wsparcie od wojska i są uznawane za milicje rządowe. Trzeci rodzaj prorządowych milicji to małe jednostki oparte na

³¹ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

³² Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

³³ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

³⁴ Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, [url](#)

³⁵ US Institute of Peace, Is Myanmar Junta Turning a Corner?, 10.08.2023, [url](#)

społecznościach lokalnych, które są uzbrojone, koordynowane i szkolone przez lokalne siły Tatmadaw i aktywowane w razie potrzeby.^[36]

W 2023 r. konflikt toczył się głównie w **centralnej części kraju, w regionach: Sagaing, Magway (Magwe) i Mandalaj**, we wcześniejszych latach stosunkowo spokojnych i bezpiecznych. Nieagresywny opór wobec zamachu stanu, spotykający się w odwecie z przemocą wojskową, aresztowaniami i krwawym tłumieniem, z czasem przekształcił się w partyzanckie ataki na personel wojskowy i wojskową infrastrukturę. Wojsko zaczęło w odwecie pacyfikować całe wioski, których mieszkańców podejrzewało o ukrywanie bojowników ruchu oporu. W szczególności w regionach Sagaing i Magway (Magwe) toczyły się w 2023 r. jedne z najbardziej intensywnej walk zbrojnych, między armią birmańską, a rosnącą liczbą lokalnych **Ludowych Sił Obrony (PDF)**. W tym regionie większość PDF otwarcie deklaruje swoją lojalność wobec NUG i jawnie realizuje określone cele NUG, takie jak niszczenie interesów gospodarczych wojska. Jednak powstanie wielu oddziałów PDF było procesem spontanicznym i w rzeczywistości tylko niektóre z nich mają bezpośredni związek z NUG. Wiele z nich nadal korzysta ze szkoleń, broni i doświadczenia ugruntowanych podmiotów zbrojnych, a liczne PDF walczą u boku etnicznych organizacji zbrojnych, w szczególności Organizacji na rzecz Niepodległości Kaczinów (**Kachin Independence Organization, KIO**) w regionie Sagaing.^{[37][38]}

W częściach regionów Sagaing i Magway (Magwe), PDF w dużej mierze wyparły personel wojskowy Mjanmy i administrację SAC, i zaczęły tworzyć lub wspierać tworzenie lokalnych organów zarządzających, znanych jako **Ludowe Organizacje Administracyjne (People`s Administration Organization, PAO)**, jednak linia podziału między władzą wojskową a cywilną w tych regionach pozostaje niezwykle trudna do rozpoznania i może zmieniać się z wioski na wioskę.^[39] Obecnie (wrzesień 2024) ze względu na największy opór grup wyzwoleniczych, najczęstszym miejscem walk są rejony: **Khin U i Depayin** w regionie **Sagaing**.^[40]

W ostatnim kwartale 2023 r. nasilił się również konflikt w innych regionach, w tym w **Kayin** i w **Arakanie**. Niektóre z bojówek antyrządowych, w szczególności **Three Brotherhood Alliance (Arakan Army, Myanmar National Democratic Alliance Army, Ta`ang National Liberation Army)** i ich sojusznicy, rozpoczęli jednoczesne operacje wojskowe na różnych frontach, prowadząc do intensywnych starć z wojskiem Mjanmy. W listopadzie 2023 r. załamało się roczne nieformalne zawieszenie broni między wojskiem a Armią Arakanu, wywołując wzmożone działania wojenne. Obszary miejskie stanęły w obliczu ciężkich walk, a ostrzał i bombardowania z powietrza spowodowały ofiary wśród ludności cywilnej, zakłócenia w świadczeniu podstawowych usług i znaczne przesiedlenia.^[41]

W centralnej części Mjanmy PDF zintensyfikowały ataki na wojsko, zaś armia Arakanu zajęła bazy wojskowe na zachodnich obszarach sąsiadujących z Indiami

³⁶ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

³⁷ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, [url](#)

³⁸ Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

³⁹ Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, [url](#)

⁴⁰ Myanmar Now, Myanmar junta forces kill three resistance fighters in raid on Sagaing Region village 12.09.2024, [url](#)

⁴¹ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

i Bangladeszem. Do września 2024 r. Armia Arakanu zajęła 10 z 16 gmin tego stanu, w pozostałych toczą się walki.^{[42][43]}

Według doniesień z 2024 r., Tatmadaw była zaangażowana w operacje bojowe w 10 z 14 regionalnych dowództw.^[44] Z dostępnych informacji wynika, że obecnie nadal trwa eskalacja konfliktu. W związku z zeszłorocznymi postępami sił antyrządowych, wojsko coraz częściej stosuje ostrzały artyleryjskie i ataki z powietrza na tereny zajęte przez powstańców.^{[45][46]}

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Stan wyjątkowy w całym kraju został ogłoszony w Mjanmie, gdy w dniu 1.02.2021 r. wojsko aresztowało Aung San Suu Kyi, a także najwyższych urzędników jej rządu i członków jej partii - **Narodowej Ligi na rzecz Demokracji (NLD)**. Do chwili obecnej jest on stale przedłużany, ostatni raz w lipcu 2024 r. na kolejne pół roku.^[47]

Z dostępnych informacji wynika, że w marcu 2024 roku stanem wojennym objętych było w Mjanmie 61 gmin na terenie całego kraju. Na poniżej przedstawionej mapie zaznaczono gminy, w których ogłoszono stan wojenny. Kolorem żółtym zaznaczono gminy objęte stanem wojennym od 2021 roku, kolorem pomarańczowym od 2023 roku, zaś czerwonym od 2024 roku.^[48]

---

⁴² UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁴³ Irrawaddy.com, After Rakhine, the Deluge : Myanmar’s Junta Facing Existential Threat on Western Front, 10.09.2024, [url](#)

⁴⁴ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

⁴⁵ Irrawaddy.org, Brotherhood Alliance: Myanmar Junta Airstrikes on Civilians Increasing, 11.09.2024, [url](#)

⁴⁶ United Nations Myanmar, UNICEF Myanmar, Humanitarian Situation Report No.4, 2024, [url](#)

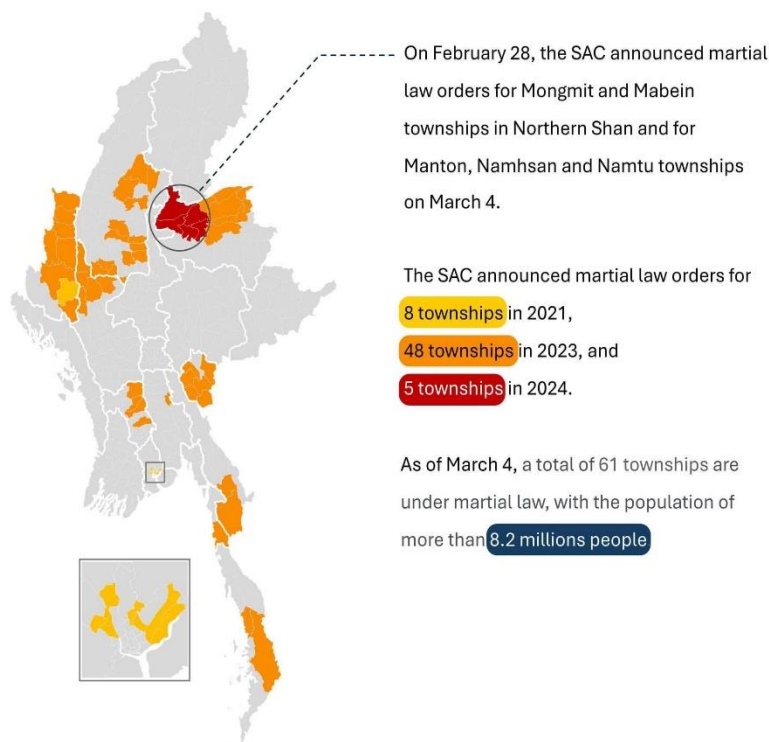
⁴⁷ AlJazeera, Myanmar military extends state of emergency by six months, 31.07.2024, [url](#)

⁴⁸ Irrawaddy.com, Number of Townships Placed Under Martial Law, 5.03.2024, [url](#)

Myanmar: Townships under Martial Law

Map and Data: Data for Myanmar

@data4myanmar

Mapa. Gminy, w których ogłoszono stan wojenny.^[49]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

Dane ACLED wskazują, że w 2022 r. zginęło co najmniej 2 738 cywilów, w 2023 r. – 2 859, zaś w pierwszej połowie 2024 r. – 1 740.^[50] Według ACLED, w ostatnim okresie, od połowy 2023 r. do połowy 2024 r. najbardziej niebezpiecznymi dla cywilów były regiony: **Sagaing, Arakan, Shan-North i Mandalay**. Jednak w wielu innych regionach także odnotowano liczne ofiary śmiertelne wśród cywilów.^[51]

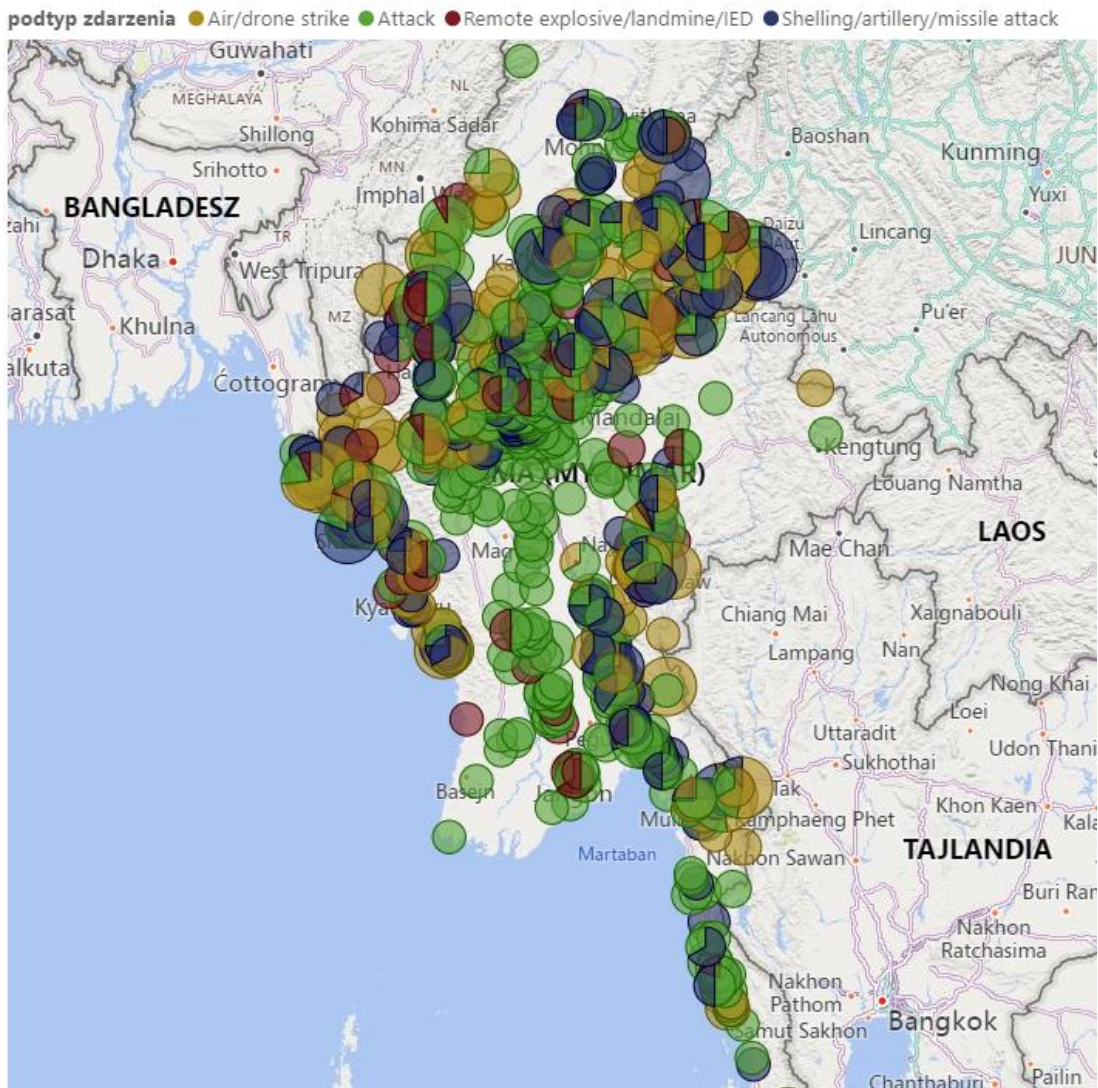
Ludność cywilna jest główną ofiarą konfliktu. Wojsko stosuje masowe ataki skierowane przeciwko ludności cywilnej, w tym naloty, masowe zabójstwa i palenie wiosek. Intensywność i brutalność działań wojskowych przeciwko ludności cywilnej wzrosła od początku konfliktu. Jednocześnie działania wojska wymierzone w ludność cywilną pozostają całkowicie bezkarne.^[52]

⁴⁹ Irrawaddy.com, Number of Townships Placed Under Martial Law, 5.03.2024, [url](#)

⁵⁰ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: explosions/remote violence, violence against civilians, atakujący: Military Forces of Myanmar, atakowani: civilians (Myanmar) 1.07.2023-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

⁵¹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: explosions/remote violence/strategic developments, violence against civilians, atakujący: Military Forces of Myanmar, atakowani: c 1.01.2024 --30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

⁵² UN High Commissioner for Human Rights, Situation of human rights in Myanmar A/HRC/54/59, 19.09.2023, [url](#)

Mapa. Regiony największego ryzyka dla ludności cywilnej w okresie: 01.07.2024 r. – 30.06.2024 r., na podstawie danych ACLED.^[53]

Osoby cywilne giną zarówno w atakach wojska na broniące się wioski, jak i często są bezkarnie zabijane przez wojsko w jednostkowych incydentach, np. z powodu podejrzenia o współpracę z partyzantką. W regionach, w których toczy się regularna walka, osoby cywilne są często celem ataków odwetowych. Atak polega na ostrzelaniu i spaleniu całej wioski, aresztowaniu mieszkańców i zabiciu potencjalnych przywódców antyrządowych.^[54]

Według źródeł ONZ, cywile ginęli w masowych atakach na wioski, szkoły, szpitale i obozy dla przesiedleńców wewnętrznych. Inni zostali straceni po zatrzymaniu w areszcie wojskowym, czasami w masowych egzekucjach. Ciała wielu z tych zabitych nosiły ślady tortur. Wojsko również paliło, ścinało głowy, rozczłonkowały i oszpecało ciała, próbując w ten sposób sterroryzować/zastraszyć ludność cywilną

⁵³ Opracowanie własne WIKP na podstawie danych ACLED i OpenStreetMap

⁵⁴ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: explosions/remote violence/strategic developments, violence against civilians, atakujący: Military Forces of Myanmar, atakowani: civilians (Myanmar) 1.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

(2023).^[55] W Sagaing odkryto wiele przypadków bezczeszczenia ciał powstańców przez wojsko (odrabywanie części ciała). Np. w styczniu 2024 r. w Kanbalu (Sagaing) odnaleziono, po wcześniejszym stacjonowaniu tam wojska, siedem rozczłonkowanych ciał mieszkańców.^[56]

Działania wojska prawdopodobnie stanowią zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne. Jednakże, chociaż to siły junty wojskowej są w głównej mierze odpowiedzialne za przemoc wobec ludności cywilnej na masową skalę, istnieją także doniesienia o przypadkach łamania praw człowieka przez etniczne organizacje zbrojne i siły antywojskowe. Obejmują one zabójstwa, tortury i przemoc seksualną.^[57]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Od 2023 roku wojsko gwałtownie zwiększyło liczbę nalotów na cele cywilne. Według danych ACLED, wojsko przeprowadzało średnio osiem nalotów miesięcznie w 2021 r. po przewrocie wojskowym, 26 nalotów miesięcznie w 2022 r. i 32 miesięcznie w 2023 r.^[58] Wojsko celowo atakuje również ludność cywilną. Wielokrotnie odnotowano ataki lotnicze na wioski, obozy dla osób wewnętrznie przesiedlonych (IDPs), szkoły, szpitale, kliniki, kościoły i klasztory. W wielu przypadkach naloty na wioski następowały po atakach opozycyjnych grup zbrojnych na jednostki wojskowe, co sugeruje, że są one traktowane jako forma kary zbiorowej.^[59]

Zanieczyszczenie minami lądowymi lub niewybuchami odnotowano w ponad połowie gmin miast Mjanmy. Wojsko i opozycyjne grupy zbrojne podkładają miny lądowe, które zbierają krwawe żniwo wśród ludności cywilnej. Według danych zebranych przez UNICEF, 556 ofiar cywilnych - w tym zgonów i obrażeń - spowodowanych było minami lądowymi i niewypałami w pierwszych sześciu miesiącach 2023 r., w porównaniu do 390 w całym 2022 r. i 284 w 2021 roku. Organizacje monitorujące ostrzegają, że rzeczywisty wpływ na ludność cywilną może być znacznie większy niż wskazują na to podawane liczby, ponieważ nie ma oficjalnego nadzoru medycznego nad obrażeniami od min lądowych. Na przykład w regionie Sagaing w 2020 r. nie zarejestrowano żadnych incydentów związanych z minami lądowymi lub niewypałami, ale w 2023 r. ponad 40% ofiar cywilnych pochodziło z regionu Sagaing.^[60]

Jeśli chodzi o naloty/ataki z powietrza, to jeden z najpoważniejszych tego typu incydentów w ostatnim czasie miał miejsce 11.04.2023 r. Wojsko przeprowadziło

---

⁵⁵ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

⁵⁶ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), „filtry: explosions/remote violence/strategic developments, violence against civilians, atakujący: Military Forces of Myanmar, atakowani: c 1.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

⁵⁷ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

⁵⁸ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

⁵⁹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

⁶⁰ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

wówczas atak powietrzny na wioskę Pazigyi w regionie Sagaing, gdzie zebrali się setki ludzi, aby świętować otwarcie cywilnego biura administracyjnego powiązanego z opozycyjnym Rządem Jedności Narodowej. Myśliwiec zrzucił na zgromadzonych dwie 250-kilogramowe bomby. Wkrótce potem nadleciały dwa śmigłowce szturmowe i ostrzelały uciekających przed niebezpieczeństwem ludzi. W kolejnych dniach naloty utrudniały ofiarom dostęp do pomocy i leczenia. Szacuje się, że w ww. atakach zginęło 170 osób, w tym około 40 dzieci.^[61]

W dniu 09.10.2023 r. siły wojskowe zaatakowały obóz dla osób wewnętrznie przesiedlonych (IDPs) w stanie Kachin, najpierw z powietrza, a następnie z moździerzy. Zginęło 28 cywilów, w tym 11 dzieci, rannych zostało 60 osób.^[62]

W dniu 03.06.2024 r. w miejscowości Ma Taw w regionie Sagaing, wojsko ostrzelało miejsce gdzie odbywał się ślub jednego z miejscowych członków PDF. Zginęło 23 uczestników ceremonii, a 50 zostało rannych. Kolejny ostrzał nastąpił 07.06.2024 r. podczas pogrzebu ofiar, a wtedy zginęło kolejnych 16 osób, chociaż niektóre media twierdzą, że było ponad 40 ofiar, w tym dzieci.^[63]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Ze względu na dużą ilość działających lokalnych grup powstańczych, liczbę ataków grup partyzanckich na ludność cywilną trudno jest ustalić. Jednakże z danych ACLED wynika, że w czasie trwania konfliktu do najczęstszych przypadków śmierci ludności cywilnej dochodzi z powodów jej współpracy z wojskiem, jako informatorów. Zamachy dotyczą także osób ze służb mundurowych, takich jak policja, wojsko, ale także administracji, zajmującej się realizacją rozkazów wojska, np. rekrutacją do służby wojskowej. Osoby podejrzane o współpracę z wojskiem często giną za sprawą wyroków wymierzanych przez lokalne grupy powstańcze. Ofiarami często są również członkowie ich rodzin. Np. w dniu 24 czerwca 2024 r. w wiosce Chaung Shey (gmina Nyaung-U, dystrykt Nyaung-U, region Mandalay) połączone siły Chauk Guerrilla Force, People's Defense Force - Chauk (PaKaPha) i Ah Rain Damar People's Defense Force zastrzeliły 52-letniego zarządcę wioski, jego syna i córkę, w ich domu. Według Khit Thit Media, połączone siły twierdziły, że zarządca wioski był również przywódcą Pyu Saw Htee (paramilitarne oddziały wspierające wojsko) i był odpowiedzialny za wcielanie młodych ludzi do wojska.^[64]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Od czasu zamachu stanu wojsko systematycznie wykorzystywało cywilów jako żywe tarcze, powtarzając schemat nadużyć, który trwa od dziesięcioleci. 22 przypadki użycia ludzkich tarcz z udziałem ponad 500 mieszkańców wsi, w tym dzieci, zostały wiarygodnie udokumentowane we wschodniej części Mjanmy. Mieszkańcy wiosek są regularnie zmuszani do pracy dla wojska przy transporcie zaopatrzenia, aby zapobiec atakom opozycyjnych grup zbrojnych. W niektórych przypadkach mieszkańcy wsi byli zmuszani do chodzenia przed żołnierzami na obszarach podejrzanych o skażenie

⁶¹ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

⁶² Human Rights Watch, Myanmar Airstrike on Village an Apparent War Crime, 17.10.2023, [url](#)

⁶³ Human Rights Watch, Myanmar Airstrike on Village an Apparent War Crime, 17.10.2023, [url](#)

⁶⁴ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), „filtry: explosions/remote violence/strategic developments, violence against civilians, atakowani: c 1.01.2024 –30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

minami lądowymi. Żołnierze również torturowali i wykonywali egzekucje na cywilach, których używali jako żywych tarcz.^[65]

29.05.2024 r. w Byaing Hpu w regionie Arakan (Rakhine) armia birmańska wspierana przez Arakan Liberation Army wzięła w niewolę ponad 1500 mieszkańców wioski, umieszczając ich w siedmiu klasztorach. Przetrzymano ich bez jedzenia i wody przez dłuższe okresy czasu, a niektóre kobiety zostały zgwałcone. Mieszkańcy zostali obrabowani z biżuterii i elektroniki. W rezultacie tych działań zginęło około 53 mieszkańców wioski (48 mężczyzn i 5 kobiet).^[66]

11.05.2024 r. w miejscowości Let Htoke Taw, w regionie Sagaing, wojsko napadło na wioskę, a następnie zastrzeliło co najmniej 30 osób, które znajdowały się w miejscowych klasztorach. Innych aresztowano. Spalono też domy w wiosce.^[67]

Inne formy działań odwetowych to aresztowania, uprowadzenia, rabunek, zmuszanie do pracy jako tragarzy na rzecz wojska. Odnotowano również wiele przypadków pojedynczych ofiar z rąk wojska, które zostały zastrzelone, np. za ukrywanie się, podejrzenie o współpracę z opozycją, lub których powody śmierci nie są znane. Przypadki tego typu odnotowuje się niemal każdego dnia. Bardzo częstym procederem jest konfiskata lub plombowanie domu lub ziemi osoby wspierającej opozycję, np. 14.04.2023 r., w wiosce Shan Tat Kyin (gmina Minhla, dystrykt Thayet, region Magway), około ośmiu żołnierzy i policjantów zapieczęto dom mężczyzny, który był osobą odpowiedzialną za komitet młodzieżowy partii NLD w gminie Minhla. Tego typu przypadki są nagminne.^[68]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Od czasu przejścia władzy przez wojsko w lutym 2021 r. sytuacja humanitarna w Mjanmie uległa dalszemu pogorszeniu, obecnie 1/3 ludności potrzebuje pomocy humanitarnej. Prowincje Czin, Magwe, Mandalaj, Arakan i Sagaing wciąż zmagają się z następstwami cyklonu Mocha, który uderzył w maju 2023 roku. Walki, zmniejszona produkcja rolna, rekordowo wysokie ceny żywności i skutki cyklonu Mocha przyczyniły się do wysokiego poziomu braku bezpieczeństwa żywnościowego. 12,9 mln osób pilnie potrzebuje pomocy żywnościowej.^[69]

Istnieją znaczne przeszkody w dostępie do opieki zdrowotnej, szczególnie wśród społeczności wiejskich i zmarginalizowanych, ze względu na niedobór pracowników służby zdrowia, brak odpowiedniej infrastruktury oraz niedobór podstawowych leków i sprzętu. Gwałtowny wzrost wysiedleń wywołanych konfliktami i niestabilne środowisko bezpieczeństwa nadal zakłócały dostęp do szkół. Do końca 2023 r. około 4,5 mln dzieci potrzebowało wsparcia edukacyjnego w sytuacjach kryzysowych, a szacuje się, że jedna trzecia z nich nie uczyła się w żadnej formie.^[70]

⁶⁵ UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, [url](#)

⁶⁶ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁶⁷ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁶⁸ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), „filtry: looting/property destroyed, atakowani: civilians (Myanmar) 1.01.2024 –30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

⁶⁹ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁷⁰ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

Na dostęp pomocy humanitarnej negatywnie wpłynęła sytuacja w zakresie bezpieczeństwa, a także arbitralne aresztowania pracowników humanitarnych przez różne strony konfliktu (142 takie zatrzymania od stycznia do listopada 2023 r.). Ponadto niedobory paliwa utrudniły transport, telekomunikację, rolnictwo i pracę sektorów przemysłowych.^[71]

W kontekście nasilenia konfliktu w Mjanmie, powszechnej przemocy i poważnych naruszeń praw człowieka popełnianych wobec ludności cywilnej przez wszystkie strony konfliktu, UNHCR wzywa wszystkie państwa do umożliwienia ludności cywilnej uciekającej z Mjanmy dostępu do ich terytoriów, zagwarantowania prawa do ubiegania się o azyl oraz do zapewnienia poszanowania zasady non-refoulement.^[72]

UNHCR zaapelował, by osoby zmuszone do ucieczki z Mjanmy nie były zatrzymywane z powodu nielegalnego wjazdu lub obecności na terytorium danego państwa. UNHCR wezwał państwa do rejestrowania wszystkich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i wydawania wszystkim zainteresowanym dokumentów potwierdzających rejestrację. Aby zachować cywilny charakter ochrony, państwa powinny uważnie oceniać sytuację przybywających, aby zidentyfikować osoby zaangażowane w działania wojskowe i oddzielić je od cywilnej populacji uchodźców.^[73]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Incydenty o charakterze terrorystycznym zdarzają się w Mjanmie, a ich sprawcy zwykle nie są znani. Wydaje się jednak, że w dużej mierze mają one pośredni lub bezpośredni związek z toczącym się konfliktem, najczęściej są to zakładane miny i ładunki wybuchowe. Wojsko obwinia o nie grupy opozycyjne, zaś grupy opozycyjne oraz ludność cywilna podejrzewa o nie wojsko. Np. 15.05.2023 r. wskutek eksplozji na lokalnym rynku w Shwebo w Sagaing rannych zostało kilka osób, w tym troje dzieci. Prowojskowa gazeta *Telegram*, podała, że sprawcami byli „terrorysty”, z kolei relacje świadków mówią, że to wojsko wystrzeliło w rynek trzy pociski artyleryjskie. W tym samym miesiącu wybuchła bomba umieszczona na rynku w Lashio, w stanie Shan, raniąc 12 osób.^[74] W dniu 1.03.2024 r. w mieście Insein (dystrykt Yangon-North, region Yangon) dwie bomby podłożone przez niezidentyfikowaną grupę zbrojną eksplodowały raz przed brązowym posągiem Bo Gyoke w okręgu Sint Ku, a drugi raz przed szkołą BEPS 12 w okręgu Kwet Thit. Mężczyzna i kobieta zginęli, a inna kobieta została ranna.^[75]

---

⁷¹ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁷² UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁷³ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁷⁴ Radio Free Asia, Junta blames „terrorist drones” for Sagaing bombing, 17.07.2023, [url](#)

⁷⁵ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), „filtry: explosions/remote violence, violence against civilians (Myanmar) 1.01.2024 –30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Pojawiły się liczne doniesienia, że reżimowe siły bezpieczeństwa dopuszczały się arbitralnych lub bezprawnych zabójstw, w tym pozasądowych egzekucji cywilów, więźniów i innych osób znajdujących się pod ich władzą. Według Stowarzyszenia Pomocy Więźniom Politycznym (AAPP), rzeczywista liczba może być znacznie wyższa, na dzień 31.10.2023 r. istniały 4 162 zweryfikowane doniesienia o osobach zabitych przez reżim. Według Zespołu Dokumentacji Praw Człowieka Narodowej Ligi na rzecz Demokracji (NLD), od 22 sierpnia 2023 r. siły bezpieczeństwa reżimu zabiły co najmniej 100 członków NLD, w tym 11 kobiet i trzech wybranych członków parlamentu podczas aresztowania, przesłuchania lub przetrzymywania.^[76]

W dniach 4-5.01.2023 r. strona internetowa Irrawaddy poinformowała, że żołnierze reżimu aresztowali dziewięciu członków partii NLD z trzech wiosek w Myittha Township w regionie Mandalay. Myo Lin, członek NLD z wioski Htein Kan, został rzekomo zabity podczas przesłuchania, a jego ciało nie zostało zwrócone rodzinie.^[77]

10.07.2023 r. Birma Human Rights Network poinformowała, że co najmniej ośmiu studentów przetrzymywanych w więzieniach Bago zmarło w wyniku nadużyć reżimu podczas przesłuchań. Reżim twierdził, że śmierć nastąpiła podczas próby ucieczki, gdy ośmiu z nich było transportowanych do więzienia Insein w Yangonie.^[78]

ACLED odnotowuje od początku 2022 r. do 30.06.2024 r. 725 przypadków uprowadzeń. Najczęściej są to uprowadzenia związane z konfliktem, dokonywane przez wojsko. Uprowadzone osoby są zmuszane do przymusowej pracy na rzecz wojska, służą za żywe tarcze, tragarzy i przewodników.^[79]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Uczestnicy nieautoryzowanych demonstracji podlegają karze do sześciu miesięcy pozbawienia wolności na mocy ustawy o pokojowych zgromadzeniach i demonstracjach. Wiele innych niejasno zdefiniowanych naruszeń może pociągać za sobą mniejsze kary. Jednakże w ciągu tygodnia od przejścia władzy wojsko zakazało wszelkich zgromadzeń liczących więcej niż pięć osób, nałożyło ścisłą godzinę policyjną i zaczęło używać siły przeciwko pokojowym demonstrantom. Powszechne ograniczenia w dostępie do Internetu również utrudniały organizację protestów. Przemoc wojskowa w odpowiedzi na długotrwałe i powszechne protesty trwała przez cały 2022 r., co doprowadziło do śmierci setek protestujących i aresztowania tysięcy innych.^[80]

W maju 2023 r. w związku z wizytą ministra spraw zagranicznych Chin w Mjanmie, doszło do sporadycznych antychińskich incydentów przeciwko wsparciu jakie Chiny udzielają juncie wojskowej. Nie miały one masowego charakteru ze względu na potencjalne konsekwencje. Obejmowały demonstrację w Letpadaung, w regionie Sagaing, w miejscu kontrowersyjnej kopalni miedzi wspieranej przez Chiny, podczas

⁷⁶ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

⁷⁷ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

⁷⁸ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

⁷⁹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), „filtry: abduction/forced disappearance, violence against civilians (Myanmar) 1.01.2024–30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, [url](#)

⁸⁰ Freedom House, Freedom in the World, Myanmar 2023, [url](#)

której protestujący spalili chińską flagę. Podobne incydenty miały miejsce w Magway (Magwe), Yangonie, Mandalaj i innych miejscach w Sagaing, gdzie grupy oporu spaliły chińskie flagi, wraz ze zdjęciami Qin Ganga i szefa junty Min Aung Hlainga, jednocześnie wywieszając transparenty wzywające Pekin do zaprzestania „wspierania faszystowskich przestępców” i „szanowania głosu ludu Myanmar”. Brak jest informacji na temat reakcji władz wobec protestujących.^[81]

Po dwóch latach tłumienia protestów stały się one mniej powszechne.^[82]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Głównymi sprawcami przestępstw są podmioty powiązane z państwem, a rząd wojskowy staje się coraz bardziej zależny od nielegalnych działań w celu finansowania swoich operacji po zamachu stanu. Armia współdziała ze zorganizowanymi bojówkami i grupami mafijnymi, które zapewniają wsparcie finansowe poprzez nielegalną działalność. W zamian za pomoc, przywódcy tych grup otrzymują wolną rękę w prowadzeniu szeregu nielegalnych działań biznesowych, a także mają specjalny dostęp do gospodarki kontrolowanej przez wojsko. Poza tym, przestępczość zorganizowana jest również domeną zbrojnych grup etnicznych, które prowadzą ją na zajętych przez siebie terytoriach. Spośród podmiotów zagranicznych, nielegalny handel w Mjanmie, kontrolują przestępcze grupy chińskie współpracujące z lokalnymi przestępcami. Są one zaangażowane w handel opium, narkotykami syntetycznymi, jademitem, dzikimi zwierzętami i drewnem, a także handel bronią i kobietami.^[83] Poważnym problemem w Mjanmie jest handel ludźmi do krajów takich jak Tajlandia, Malezja i Singapur, a także do innych regionów Azji Wschodniej, Bliskiego Wschodu i Ameryki Północnej. Trudna sytuacja ekonomiczna związana z konfliktem sprawia, że ludzie stają się łatwymi ofiarami wyzysku. Sieci handlu ludźmi najbardziej agresywnie atakują grupy mniejszościowe. W działalność przestępczą zaangażowane są rodzinne sieci przestępcze, fałszywe agencje rekrutacyjne, ale także urzędnicy państwowi.^[84]

Mjanma jest zarówno źródłem, jak i celem handlu bronią. Na dużą skalę prowadzi się też nielegalny handel jademitem i innymi kamieniami szlachetnymi oraz złotem z Chinami. Korzyści z niego czerpie zarówno wojsko, jak i etniczne ugrupowania militarne.^[85] Mjanma jest drugim co do wielkości producentem opium na świecie, odpowiadającym za jedną czwartą globalnej podaży, oraz największym producentem heroiny w regionie. Mjanma jest również krajem źródłowym i jednocześnie globalnym epicentrum produkcji narkotyków syntetycznych, w szczególności metamfetaminy i krystalicznej metamfetaminy, z których większość jest produkowana na eksport do krajów regionu Azji i Pacyfiku. Inna działalność przestępcza obejmuje cyberprzestępczość oraz pranie brudnych pieniędzy.^[86]

⁸¹ The Diplomat, Anti-Chinese Protests are on Rise in Myanmar, 31.05.2023, [url](#)

⁸² Freedom House, Freedom of the World, Myanmar 2024, [url](#)

⁸³ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, [url](#)

⁸⁴ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, [url](#)

⁸⁵ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, [url](#)

⁸⁶ Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, [url](#)

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Przemieszczanie się wewnątrz kraju. Regionalne i lokalne rozkazy, dyrektywy i instrukcje ograniczały w 2023 r. swobodę przemieszczania się. Liczne doniesienia lokalnych mediów opisywały blokady dróg przez reżimowe siły bezpieczeństwa oraz wyrwykowe rewizje prywatnych samochodów i taksówek. Nocne godziny policyjne w Yangonie i kilku innych miastach również ograniczały przemieszczanie się, podobnie jak wymóg, by wszyscy odwiedzający rejestrowali się u lokalnego administratora okręgu. Lokalne media donosiły, że reżim nękał pracowników służby zdrowia i czasami przejmował karetki pogotowia, gdy po godzinie policyjnej dochodziło do nagłych wypadków medycznych. Ze względu na eskalację walk lokalne władze ostrzegały cywilów, aby podróżowali tylko w nagłych przypadkach na obszarach dotkniętych przemocą.^[87]

Ograniczenia swobody przemieszczania się Rohingya w stanie Arakan pozostały niezmiennione. Rohingya nie mogli swobodnie się przemieszczać, musieli uzyskać zezwolenie na podróż, aby opuścić swoją miejscowość. Departament Administracji Generalnej reżimu zakazał Rohingya podróżowania bez pozwolenia w okręgach Sittwe i Kyauktaw w stanie Arakan.^[88]

Według Border News Agency, w sierpniu reżim ograniczył prawo mieszkańców do podróżowania po Maungdaw Township w północnym stanie Arakan. Miejscowi poinformowali, że po godzinie 18:00 na autostradzie z Angu Maw do Maungdaw zakazano poruszania się samochodami i motocyklami.^[89]

Podróże zagraniczne. Władze ograniczyły zagraniczne podróże zwolenników demokracji i rozszerzyły środki mające na celu zwiększenie nadzoru. Wszystkie rezerwacje wyjazdów musiały być dokonywane z co najmniej 10-dniowym wyprzedzeniem i udostępniane Ministerstwu Spraw Zagranicznych. Według doniesień reżim anulował również lub odmówił wydania paszportów zwolennikom demokracji i wymagał od kluczowych liderów biznesu, aby prosili o wcześniejszą zgodę na podróż. Wielu zwolenników rządów demokratycznych wyraziło obawy o swoje bezpieczeństwo, gdyby próbowali opuścić kraj drogą powietrzną. Potwierdzono doniesienia o przesłuchaniach i ograniczonych zatrzymaniach na lotniskach.^[90]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Ludność miejska w Mjanmie stanowi 32,1%. Najbardziej zaludniony jest Yangon - 5,610 mln mieszkańców oraz Mandalaj 1,532 mln (2023). Ludność miejska rośnie w umiarkowanym tempie 1,85% rocznie. Populacja skoncentrowana jest wzdłuż

---

⁸⁷ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

⁸⁸ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

⁸⁹ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

⁹⁰ USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, [url](#)

obszarów przybrzeżnych i ogólnie w pobliżu brzegów rzeki Irawadi (Irrawaddy). Północ kraju jest stosunkowo słabo zaludniona.^[91] W związku z obecnym konfliktem możliwość migracji jest ograniczona, szczególnie dla mniejszościowych grup etnicznych. Czynnikiem ograniczającym mobilność są kontrole, wymogi rejestracyjne i inne restrykcje ze strony władz, ale także np. brak znajomości języka birmańskiego, logistyki, wsparcia i środków finansowych.^[92]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Podwyższony poziom konfliktu i przemocy od października 2023 r. doprowadził do znacznego wzrostu liczby osób wewnątrznie przesiedlonych (IDP) w kraju. Pogarszająca się sytuacja spowodowała również ruchy transgraniczne do krajów sąsiednich. Według stanu na dzień 29.04.2024 r., w Mjanmie wewnątrznie przesiedlono ponad 3 mln osób, w tym 2,7 mln w wyniku konfliktu i przemocy.^[93]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Według szacunków IOM, od października 2022 r. około 40 tys. obywateli Mjanmy opuszcza kraj co miesiąc z powodów związanych z konfliktem, ale także z powodów ekonomicznych i innych, różnymi regularnymi i nieregularnymi ścieżkami, przy czym większość migruje do Tajlandii.^[94] UNHCR szacuje, że poza granicami kraju przebywa ponad 1,3 mln osób pochodzących z Mjanmy, z czego prawie 1 mln przebywa w Bangladeszu (głównie bezpaństwowcy Rohingya), 169 tys. w Malezji, 93 tys. w Indiach.^[95] Wzdłuż tajskiej granicy w prowizorycznych obozach dla uchodźców zamieszkuje ok. 100 tys. osób. Duża część z nich przebywa tam od lat. Są to przede wszystkim etniczni Karenowie i Karenni, ale także Monowie i Birmańczycy.^[96]

Obecny konflikt spowodował nasilenie się nielegalnej migracji przez tajską granicę. Obserwuje się stały przepływ ludności w obie strony. Obozy otoczone są opieką organizacji międzynarodowych, w tym UNHCR. Przez granicę tajską przechodzi również pomoc sieci organizacji humanitarnych dla przesiedlonej ludności na terytoriach stanów przygranicznych Mjanmy.^[97]

PODSUMOWANIE

Mjanma jest republiką parlamentarną, jednakże od lutego 2021 r. w wyniku przewrotu wojskowego, krajem rządzi junta wojskowa sprawująca rządy autorytarne.

---

⁹¹ USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, [url](#)

⁹² USA US Department of State (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 20.03.2023, [url](#)

⁹³ UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, [url](#)

⁹⁴ Reliefweb, Myanmar Crisis Response Plan 2023, [url](#)

⁹⁵ UNHCR, Myanmar Refugees and Asylum Seekers, [url](#)

⁹⁶ Refugees International, Sullivan D.P., Paths of Assistance: Opportunities for AID and Protection along the Thai-Myanmar Border, 12.07.2022, [url](#)

⁹⁷ Refugees International, Sullivan D.P., Paths of Assistance: Opportunities for AID and Protection along the Thai-Myanmar Border, 12.07.2022, [url](#)

W Mjanmie jest orzekana i wykonywana kara śmierci, w tym także na podstawie orzeczeń sądów wojskowych, podejmowanych w tajnych procesach.

Na terytorium Mjanmy toczy się wewnętrzny konflikt zbrojny z udziałem wielu podmiotów, w tym: wojska birmańskiego, opozycji demokratycznej oraz licznych zmilitaryzowanych grup etnicznych. Zasięg konfliktu obejmuje cały kraj, zaś najintensywniejsze walki toczą się w rejonach Sagaing, Mandalaj, Magway (Magwe), Kachin i Arakan. Wojsko birmańskie prowadzi działania wojenne na pełną skalę, zarówno z ładu, jak i z powietrza, zaś grupy lokalne, zależnie od posiadanego uzbrojenia, realizują głównie działania partyzanckie, biorąc na cel pozycje wojskowe oraz wojskową administrację i zwolenników dyktatury.

W opinii niezależnego obserwatora ONZ, wojsko birmańskie dopuszcza się zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych.

Ludność cywilna jest celem zarówno systematycznych ataków z powietrza, podpaleń i ostrzałów, jak i ataków przypadkowych (np. miny, ładunki wybuchowe). Na niebezpieczeństwo ataków ze strony wojska narażona jest szczególnie ludność cywilna podejrzewana o wspieranie grup opozycyjnych. Z kolei wojskowi, ich administracja i osoby popierające reżim narażone są na samosądy oraz działania odwetowe grup opozycyjnych.

W wyniku konfliktu, doszło do masowych przesiedleń ludności. Z dotychczasowych siedzib uciekło ok. 2,7 mln osób, natomiast 1,3 mln przebywa poza granicami kraju.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

---

1. Al Jazeera, Myanmar military commutes 38 death sentences as part of amnesty, 05.05.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/5/myanmar-military-commutes-38-death-sentences-as-part-of-amnesty>
2. Al Jazeera, Myanmar military Extends Emergency, Postpones Elections, 01.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/1/myanmar-military-extends-emergency-postpones-election>
3. AlJazeera, Myanmar Military Extends State of Emergency by Six Months, 31.07.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/7/31/myanmar-military-government-extends-state-of-emergency-by-six-months>
4. Amnesty International, Myanmar 2023, <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-east-asia-and-the-pacific/myanmar/report-myanmar/>
5. Amnesty International, Myanmar: First executions in decades mark atrocious escalation in state repression, 25.07.2022, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/07/myanmar-first-executions-in-decades-mark-atrocious-escalation-in-state-repression/>
6. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), ,filtry: abduction/forced dissaparance, violence against civilians (Myanmar) 1.01.2024 –30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
7. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), ,filtry: explosions/remote violence/strategic developments, violence against civiians, atakujący: Military Forces of Myanmar, atakowani: c 1.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
8. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), ,filtry: explosions/remote violence, violence against civiians, atakujący: Military Forces of Myanmar, atakowani: civilians (Myanmar) 1.07.2023-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
9. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), ,filtry: explosions/remote violence, violence against civilians (Myanmar) 1.01.2024 –30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
10. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), ,filtry: looting/property destroyed, atakowani: civilians (Myanmar) 1.01.2024 – 30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
11. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), skala działań, 1.01.2022-30.06.2024, dane pobrano 13.08.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
12. Euro Burma Office, Resolving the Crisis in Myanmar, 12.10.2023, https://euroburmaoffice.s3.amazonaws.com/filer_public/cf/36/cf361057-87d8-44cc-9873-2e590fc82adc/2023_10_12_ebo_analysis.pdf

13. Foreign Relations Council, Myanmar's Troubled History: Coups, Military Rule and Ethnic Conflicts, 31.01.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/myanmar-history-coup-military-rule-ethnic-conflict-rohingya>
14. Freedom House, Freedom in the World, Myanmar 2023, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2023>
15. Freedom House, Freedom of the World, Myanmar 2024, <https://freedomhouse.org/country/myanmar/freedom-world/2024>
16. Frontier Myanmar, Lwin E.E.T., The ultimate penalty: Debating the death sentence, 12.01.2021, <https://www.frontiermyanmar.net/en/the-ultimate-penalty-debating-the-death-sentence/>
17. Global Organized Crime Index, Myanmar 2023, <https://ocindex.net/country/myanmar>
18. Human Rights Watch, Myanmar Airstrike on Village an Apparent War Crime, 17.10.2023, <https://www.hrw.org/news/2023/10/17/myanmar-airstrike-village-apparent-war-crime>
19. Irrawaddy.org, Brotherhood Alliance: Myanmar Junta Airstrikes on Civilians Increasing, 11.09.2024, <https://www.irrawaddy.com/news/war-against-the-junta/brotherhood-alliance-myanmar-junta-airstrikes-on-civilians-increasing.html>
20. Irrawaddy.com, After Rakhine, the Deluge : Myanmar's Junta Facing Existential Threat on Western Front, 10.09.2024, <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/after-rakhine-the-deluge-myanmars-junta-facing-existential-threat-on-western-front.html>
21. Irrawaddy.com, Number of Townships Placed Under Martial Law, 5.03.2024, <https://www.irrawaddy.com/news/burma/number-of-townships-placed-under-martial-law-by-myanmar-junta-rises-to-61.html>
22. Myanmar Now, Myanmar junta forces kill three resistance fighters in raid on Sagaing Region village 12.09.2024, <https://myanmar-now.org/en/news/myanmar-junta-forces-kill-three-resistance-fighters-in-raid-on-sagaing-region-village/>
23. Radio Free Asia, Junta blames „terrorist drones“ for Sagaing bombing, 17.07.2023, <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/myanmar-weekend-bombings-07172023054920.html>
24. Refugees International, Sullivan D.P., Paths of Assistance: Opportunities for AID and Protection along the Thai-Myanmar Border, 12.07.2022, <https://www.refugeesinternational.org/reports-briefs/paths-of-assistance-opportunities-for-aid-and-protection-along-the-thailand-myanmar-border/>
25. Reliefweb, Broken Heartland: Armed Violence and Emergency Response in Central Myanmar, 27.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/broken-heartland-armed-violence-and-emergency-response-central-myanmar>
26. Reliefweb, Myanmar Crisis Response Plan 2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/myanmar-crisis-response-plan-2023>

27. The Diplomat, Anti-Chinese Protests are on Rise in Myanmar, 31.05.2023, <https://thediplomat.com/2023/05/anti-chinese-protests-are-on-the-rise-in-myanmar/>
28. The Global New Light of Myanmar, Martial Order 3/2021, 16.03.2021, <https://www.gnlm.com.mm/martial-law-order-3-2021/>
29. UN General Assembly, Situation on Human Rights in Myanmar, 3.10.2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2082079/N2260955.pdf>
30. UN High Commissioner for Human Rights, Situation of human rights in Myanmar A/HRC/54/59, 19.09.2023, <https://reliefweb.int/report/myanmar/situation-human-rights-myanmar-report-united-nations-high-commissioner-human-rights-ahrc5459-advance-unedited-version>
31. UN Human Rights Office of the High Commissioner, Myanmar: UN experts sound alarm over junta's decision to enforce death sentences, 10.06.2022, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/myanmar-un-experts-sound-alarm-over-juntas-decision-enforce-death-sentences>
32. UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>
33. UN Human Rights Office of the High Commissioner, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, 12.10.2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/a78527-report-special-rapporteur-situation-human-rights-myanmar-advance>
34. UNHCR – The UN Refugee Agency, Guidance note on the international protection needs of people fleeing Myanmar, 05.2024, https://www.ecoi.net/en/file/local/2109824/myanmar_guidance_note_-_may_2024_final_rev.1.pdf
35. United Nations Myanmar, UNICEF Myanmar, Humanitarian Situation Report No.4, 2024, <https://myanmar.un.org/en/271844-unicef-myanmar-humanitarian-situation-report-no-4-2024>
36. University of Minnesota – Human Rights Library, Myanmar. The Penal Code, <http://hrlibrary.umn.edu/research/myanmar/Annex%20K%20-%20Myanmar%20Penal%20Code.pdf>
37. USA, Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Burma, 03.09.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/burma/>
38. USA US Department of State (USDOS), 2022 Country Reports on Human Rights Practices: Burma, 20.03.2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/>
39. USA, US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Burma, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/burma-draft/>
40. USA, US Institute of Peace, Is Myanmar Junta Turning a Corner?, 10.08.2023, <https://www.usip.org/publications/2023/08/myanmars-junta-turning-corner>

41. VOA, East Asia, Rights Groups Warn of More Torture, Executions i Myanmar as Martial Law Spreads, 10.02.2023, <https://www.voanews.com/a/6957267.html>
42. Wikimedia, File:Myanmar, administrative divisions - de - colored.svg, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Myanmar,_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg